

Verkendend natuuronderzoek herinrichting Landgoed De Tol te Enschede

Onderzoek naar het voorkomen van beschermde natuurwaarden

Datum: 19-04-2016
Auteur: A. Tuitert
Opdrachtgever: Bureau Takkenkamp
Rapportnummer: AT/2016/19.04
Versie: D1

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Voor de locatie Landgoed De Tol te Enschede bestaan herinrichtingsplannen, waarbij de omgeving van de huidige landgoedvilla wordt heringericht en op het achterliggende grasland een nieuw landgoed (Tolbeek) wordt gerealiseerd. Daarbij vindt o.a. beekherstel plaats en wordt een zonneheuvel aangebracht. In opdracht van Bureau Takkankamp is voor deze ontwikkeling een verkennend natuuronderzoek uitgevoerd om de mogelijke effecten van de voorgenomen ontwikkeling op beschermde natuurwaarden in beeld te brengen. Voorliggend rapport bevat de uitkomsten van het verkennend natuuronderzoek.

Figuur 1.1: Ligging plangebied (rood omcirkeld).

1.2 Doelstelling

De doelstelling van dit onderzoek is om duidelijkheid te verkrijgen over de vraag of door de voorgenomen ruimtelijke ontwikkeling verbodsbepalingen uit de wet- en regelgeving voor natuur worden overtreden ten aanzien van beschermde soorten of gebieden. Indien sprake is van effecten op beschermde soorten, dan is voor de ingreep mogelijk een ont-heffing vereist op grond van artikel 75 Flora- en faunawet. Indien sprake is van effecten op beschermde gebieden, dan is voor de ingreep mogelijk een vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet vereist.

1.3 Plangebied

Het plangebied betreft de locatie landgoed De Tol aan de Hengelosestraat 700 te Enschede. Het betreft een parkachtig landschap met bos, een grote vijver, grasland en een kleine gekanaliseerde beek. Het landgoed ligt aan de noordwestzijde van Enschede naast het terrein van de University of Twente.

Figuur 1.3: Inrichtingsschets plangebied.

2 Wettelijk kader

2.1 Natuurbeschermingswet 1998

De Natuurbeschermingswet 1998 (Nbwet) regelt de bescherming van belangrijke natuurgebieden (Natura 2000-gebieden en Beschermde natuurmonumenten) in Nederland. Projecten, plannen of handelingen, die negatieve effecten op Natura 2000-gebieden kunnen hebben en die niet nodig zijn voor of verband houden met het beheer, zijn op grond van artikel 19d Nbwet verboden. Ook projecten, plannen of handelingen die buiten het Natura 2000-gebied plaatsvinden kunnen verboden zijn als er negatieve effecten door 'externe werking' kunnen optreden. Gedeputeerde Staten – of in uitzonderingsgevallen de minister van EZ – kunnen een vergunning verlenen voor activiteiten die negatieve effecten op Natura 2000-gebieden kunnen hebben. De vergunning wordt pas afgegeven nadat een zogenaamde 'habitattoets' het bevoegd gezag de zekerheid heeft gegeven dat de natuurlijke kenmerken van het gebied niet worden aangetast en de kwaliteit van de natuurlijke habitats en de habitats van de soorten niet verslechtert en dat er geen significante verstoring van soorten optreedt.

2.2 Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet (Ffwet) voorziet sinds 1 april 2004 in bescherming van inheemse soorten planten en dieren. Naast bepalingen voor specifiek aangewezen soorten geldt krachtens art. 2 van de Ffwet de algemene zorgplicht voor alle in het wild levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving. Via deze wet wordt eenieder mede verantwoordelijk voor de zorg en bescherming van flora en fauna.

Voor de bij wet aangewezen soorten moeten activiteiten, ruimtelijke ingrepen en ruimtelijk gebruik worden getoetst aan de verbodsbepalingen uit de wet. Beschermde planten mogen niet worden geplukt of beschadigd (art. 8), beschermde dieren mogen niet worden gedood, verwond, gevangen, of verontrust (art. 9 en 10) en voortplantings- en vaste rust- of verblijfsplaatsen mogen niet worden beschadigd of verstoord (art. 11). Bovendien is het niet toegestaan beschermde soorten planten en dieren te vervoeren, of onder zich te hebben (art. 13). Wanneer als gevolg van activiteiten de effecten op beschermde soorten zodanig zijn dat daarmee deze bepalingen overtreden worden, dan dient daarvoor in bepaalde gevallen een ontheffing aangevraagd te worden.

In de Flora- en faunawet worden beschermde soorten ingedeeld in drie verschillende beschermingsniveaus:

Algemeen beschermde soorten

Voor algemeen beschermde soorten (tabel 1 Ffwet) geldt een vrijstelling van de ontheffingsplicht bij activiteiten die te maken hebben met ruimtelijke ingrepen of beheer, mits de gunstige staat van instandhouding van de soorten niet in gevaar komt. Bij andere activiteiten moet wel een ontheffing worden aangevraagd. Wel geldt ten aanzien van deze soorten de algemene zorgplicht. Er zal altijd gezocht moeten worden naar manieren om de negatieve effecten te minimaliseren.

Overige beschermde soorten

Voor de iets zwaarder beschermde soorten (tabel 2 Ffwet) is voor ruimtelijke ingrepen wel een ontheffing vereist, tenzij er gewerkt wordt volgens een door de minister van EZ goedgekeurde gedragscode. Een gedragscode biedt organisaties de mogelijkheid om bepaalde beheersmaatregelen of ruimtelijke ontwikkelingen uit te voeren zonder telkens daarvoor een (afzonderlijke) ontheffing te moeten aanvragen. In dat geval geldt een vrijstelling van de ontheffingsplicht. Het toetsingscriterium voor ontheffingverlening van tabel 2-soorten is het criterium van de gunstige staat van instandhouding van de soort. Die mag niet in het geding komen.

Strikt beschermde soorten

De derde categorie zijn de strikt beschermde soorten (tabel 3 Ffwet). Ten aanzien van deze beschermde soorten geldt dat altijd een ontheffing van de verbodsbepalingen moet worden aangevraagd. De ontheffing wordt alleen verleend indien uit onderzoek blijkt dat er een bij wet genoemde dwingende reden aan het plan ten grondslag ligt, er geen andere bevredigende oplossing bestaat en de gunstige staat van instandhouding van de soort niet in gevaar komt.

Vogels

Vogels vormen een aparte categorie. Voor broedende vogels zijn er vrijwel geen ontheffingsmogelijkheden. Vogels zijn vooral kwetsbaar in hun broedperiode, daarom geldt in ieder geval dat in de buurt waar vogels broeden geen werkzaamheden mogen plaatsvinden in het broedseizoen (globaal van half maart tot begin augustus). Door het ministerie van EZ is een lijst opgesteld met vogelsoorten die jaarrond beschermd zijn. Voor deze soorten geldt dat ze ook buiten het broedseizoen niet mogen worden verstoord of hun vaste rust- en verblijf mag worden aangetast.

2.3 Beleid ten aanzien van het Natuurnetwerk Nederland/Ecologische Hoofdstructuur

In de Wet ruimtelijke ordening (Wro) is het ruimtelijk beleid op rijks-, provinciaal, en gemeentelijk niveau vastgesteld, waarin onder andere de bescherming van het Natuurnetwerk Nederland (NNN)/Ecologische Hoofdstructuur (EHS) is verankerd. De EHS werd officieel geïntroduceerd in het Natuurbeleidsplan en is daarna opgenomen in de Nota Ruimte, welke inmiddels vervangen is door de Structuurvisie infrastructuur en ruimte (SVIR). Kaderstellende regels ten aanzien van o.a. NNN/EHS zijn opgenomen in het Besluit algemene regels ruimtelijke ordening (Barro). Bij geplande ingrepen die binnen het NNN/EHS vallen moet het belang van de natuurbescherming worden afgewogen tegen andere belangen, indien de voorgenomen ingreep negatief uitwerkt op de aanwezige natuurwaarden. De kern van de afweging vormt het 'nee, tenzij'-principe. Dit wil zeggen dat schadelijke ingrepen **niet** zijn toegestaan, **tenzij** er andere belangen zijn die de ingreep rechtvaardigen. In dat geval zijn compenserende maatregelen voorgeschreven.

Het Rijk en de provincies hebben spelregels afgesproken over wat wel en niet kan omtrent NNN/EHS. Ze hebben dit in overleg met gemeenten en maatschappelijke organisaties gedaan. De afspraken zijn de 'Spelregels EHS'.

Concrete beleidsregels ten aanzien van de NNN/EHS in Overijssel zijn opgenomen in de vigerende Omgevingsverordening van de provincie Overijssel.

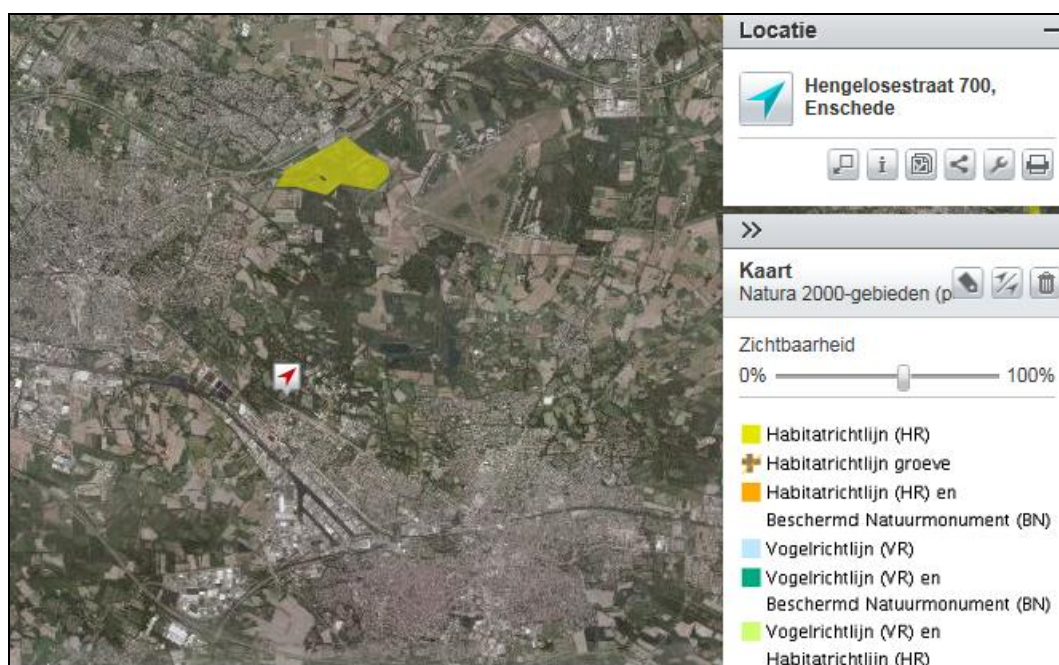
3 Bureauonderzoek

3.1 Werkwijze

Op basis van bestaande inventarisatiegegevens is een bureauonderzoek uitgevoerd naar de aanwezigheid van beschermde gebieden en/of soorten in (de omgeving van) het plangebied. Hiervoor zijn o.a. verspreidingsatlassen gebruikt en digitale media als www.waarneming.nl en www.telmeel.nl. Aan de hand van deze bureaustudie is een inschatting gemaakt van welke beschermde gebieden en/of soorten er mogelijk in (de omgeving van) het plangebied voorkomen.

3.2 Natuurbeschermingswetgebieden

Het plangebied maakt geen onderdeel uit van de begrenzing van een Natura 2000-gebied of een beschermd natuurmonument. Het dichtstbijzijnde Natuurbeschermingswetgebied is het Natura 2000-gebied Lonnekermeer op ca. 3,2 km afstand van het plangebied. Andere Natura 2000-gebieden en/of beschermde natuurmonumenten liggen op grotere afstand (> 9 km) van het plangebied.

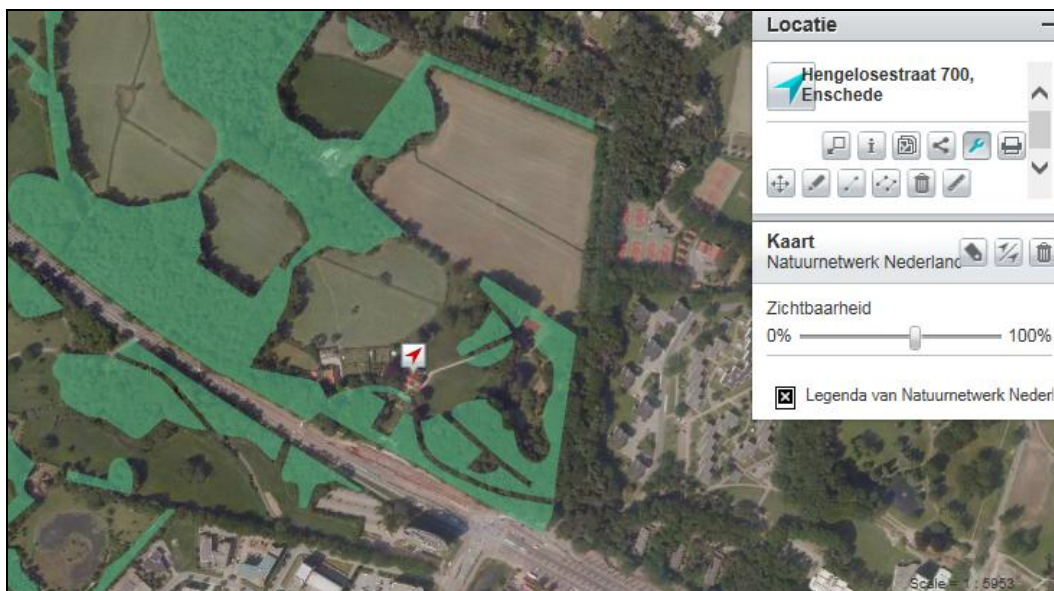
Figuur 3.2: Ligging Natura 2000-gebieden Lonnekermeer (ten noorden) en Aamsveen (ten zuidoosten) van het plangebied (rode pijl). Bron: Atlas Leefomgeving IPO.

Het plangebied ligt op relatief grote afstand (> 3 km) van Natura 2000-gebieden en/of beschermde natuurmonumenten. Aanwezigheid van materieel en mensen tijdens de realisatiefase is niet zichtbaar in Natura 2000-gebieden en van verstoring in Natura 2000-gebieden door geluid of licht is gelet op de grote afstand geen sprake. Verdere toetsing in de vorm van een verslechteringstoets of een passende beoordeling of het aanvragen van een vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 is niet aan de orde.

3.3 Natuurnetwerk Nederland

Delen van het landgoed maken onderdeel uit van de begrenzing van het Natuurnetwerk Nederland (NNN, voorheen EHS). Het betreft het parkbos rondom de huidige landgoedvilla en de bossingels rondom het grasperceel aan de noordzijde van het landgoed. Het grasland zelf waarop het nieuwe landgoed Tolbeek wordt gerealiseerd maakt geen onderdeel uit van de begrenzing van het NNN. Dat geldt ook voor de tuin rondom de huidige landgoedvilla waar enkele ingrepen plaatsvinden. Grootschalige werkzaamheden (aanleg nieuw landgoed, beekherstel, aanleg zonneheuvel, vergroten vijver) vinden alle-

maal plaats buiten de begrenzing van het NNN. Bovendien vindt natuurherstel plaats op het landgoed door het weer laten meanderen van de aanwezige gekanaliseerde beek en de realisatie van een bloem- en kruidenrijk grasland op de plek waar momenteel een intensief beheerd graslandperceel aanwezig is. Het bos dat onderdeel uitmaakt van de begrenzing van het NNN wordt niet aangetast. Geconcludeerd wordt dat de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN niet significant worden aangetast. Per saldo is zelfs sprake van natuurwinst, hoewel dit grotendeels buiten de begrenzing van het NNN wordt gerealiseerd. Nadere toetsing aan de bepalingen uit de vigerende Provinciale Ruimtelijke Verordening van de provincie Overijssel niet noodzakelijk.

Figuur 3.3: Ligging NNN/EHS (groen gearceerd) ten opzichte van het plangebied (rode pijl). Bron: Atlas Leefomgeving IPO.

3.4 Beschermden soorten

Er zijn weinig waarnemingen van beschermde soorten bekend uit het plangebied zelf. In de bredere omgeving komen diverse zwaarder beschermde (tabel 2 en/of 3 Ffwet) soorten zoals kleine modderkruiper, eekhoorn, steenmarter, kamsalamander, heikikker, verschillende soorten vleermuizen, huismus, gierzwaluw, steenuil, kerkuil en verschillende soorten roofvogels voor. In 2010 heeft een basiskartering flora en fauna plaatsgevonden op het terrein van de naastgelegen University of Twente (Eelerwoude). Soorten die op het universiteitsterrein zijn aangetroffen zouden ook op het naastgelegen landgoed De Tol kunnen voorkomen.

4 Verkennend veldbezoek

4.1 Werkwijze

Op 8 april 2016 heeft een verkennend veldbezoek in het plangebied plaatsgevonden. Op basis van expert judgement is aan de hand van biotoopeisen van beschermde soorten en habitatkenmerken in het plangebied beoordeeld welke beschermde soorten er in het plangebied kunnen voorkomen. Het veldonderzoek heeft een verkennend karakter (habitatgeschiktheidsbeoordeling) en kan niet worden gezien als uitputtende soorteninventarisatie.

4.2 Flora

Er zijn geen verspreidingsgegevens van beschermde plantensoorten bekend uit het plangebied. Tijdens het veldbezoek zijn ook geen beschermde plantensoorten in het plangebied aangetroffen. Het oudere (park)bos is potentieel geschikt als groeiplaats voor daslook (tabel 2 Ffwet), maar de soort is niet in het plangebied aangetroffen. De overige delen van het plangebied bestaan hoofdzakelijk uit relatief voedselrijke gronden en zijn daardoor niet geschikt als groeiplaats voor zwaarder beschermde soorten planten (tabel 2 en/of 3 Ffwet). Nader onderzoek naar planten of het aanvragen van een ontheffing op grond van de Flora- en faunawet is niet aan de orde.

4.3 Vogels

Er zijn geen waarnemingen van territoria van vogels met een jaarrond beschermde nestplaats bekend uit het plangebied. Tijdens het veldbezoek zijn ook geen vogelnesten aangetroffen in het plangebied die jaarrond zijn beschermd, zoals nesten van roodvogels, uilen of roek. In de singels ten noordwesten van het grasland is een oud wat groter vogelnest aanwezig maar deze was ten tijde van het veldbezoek niet in gebruik en ook al grotendeels uit elkaar gevallen. Bebouwing maakt geen onderdeel uit van het plangebied zodat aanwezigheid van nesten van gebouwbewonende vogels met een jaarrond beschermde nestplaats zoals huismus en gierzwaluw kan worden uitgesloten.

Met name in de bomen en in het struweel in en rond het plangebied kunnen diverse algemeen voorkomende (zang)vogels broeden. Werkzaamheden waarbij broedende vogels verstoord kunnen worden dienen derhalve zo veel mogelijk buiten het broedseizoen van vogels uitgevoerd te worden. Het broedseizoen van vogels loopt globaal van half maart tot begin augustus.

Nader onderzoek naar vogels of het aanvragen van een ontheffing op grond van de Flora- en faunawet is niet aan de orde.

4.4 Zoogdieren

4.4.1 Vleermuizen

Er zijn geen waarnemingen van vleermuizen bekend uit het plangebied. Op het terrein van de naastgelegen University of Twente zijn tijdens eerder natuuronderzoek wel diverse vleermuissoorten waargenomen (Eelerwoude 2010). Het betreft de soorten franjestaart, gewone dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, laatvlieger, ruige dwergvleermuis, rosse vleermuis en watervleermuis.

Bebouwing maakt geen onderdeel uit van het plangebied waardoor effecten op verblijfplaatsen van gebouwbewonende vleermuizen kunnen worden uitgesloten. In het plangebied bevinden zich wel enkele bomen met holtes die door boombewonende vleermuizen zoals rosse vleermuis, watervleermuis, franjestaart en ruige dwergvleermuis gebruikt kunnen worden als verblijfplaats. Deze veelal oudere bomen staan in delen van het (park)bos waar geen werkzaamheden plaatsvinden waardoor geen sprake is van aantasting van potentiële verblijfplaatsen van boombewonende vleermuizen. Indien toch oudere bomen met holtes of andere gaten of loszittend schors gekapt moeten worden, dan moet

daaraan voorafgaand eerst vleermuisonderzoek plaatsvinden om vast te stellen of er vleermuizen in de bomen aanwezig zijn.

Het plangebied maakt naar verwachting deel uit van het foerageergebied van verschillende vleermuissoorten. Met name de bosranden, de vijver en de randen van het grasland zijn geschikt als foerageergebied voor vleermuizen. Er zijn behalve de beek geen lijnvormige landschapselementen (lanen, houtwallen) aanwezig die een vliegroute voor vleermuizen kunnen vormen. De beek is zodanig smal (< 1 m) dat deze niet geschikt is als vliegroute voor vleermuizen.

Als gevolg van de voorgenomen ingrepen verdwijnt er nauwelijks foerageergebied voor vleermuizen. Ter plaatse van het grasperceel wordt een deel van het potentieel foerageergebied ongeschikt omdat hier bebouwing (landhuis, dienstwoningen) en een zonneheuvel worden aangelegd. Daar staat tegenover dat door de realisatie van een natuurlijk kruiden- en bloemrijk grasland, het laten meanderen van de beek en het vergroten van de vijver weer nieuw foerageergebied voor vleermuizen ontstaan. Wanneer tijdens de uitvoering van de werkzaamheden en in de gebruiksfase met verlichting rekening wordt gehouden met vleermuizen (geen directe lichtuitstraling op bosranden, de vijver en de beek), dan kunnen effecten op vleermuizen worden uitgesloten.

Nader onderzoek naar vleermuizen of het aanvragen van een ontheffing op grond van de Flora- en faunawet is niet aan de orde.

4.4.2 Overige zoogdiersoorten

Er zijn waarnemingen uit het plangebied bekend van de zoogdiersoorten eekhoorn (tabel 2 Ffwet), haas, ree en mol (allen tabel 1 Ffwet). Tijdens het verkennend veldbezoek zijn enkele (sporen van) van zoogdiersoorten aangetroffen in het plangebied. In de singel langs de noordwestzijde van het grasperceel is tijdens het veldbezoek een reebok waargenomen. In deze singels zijn diverse ligplaatsen van reeën aangetroffen. In de singels langs de zuidwestzijde van het grasperceel is een eekhoornnest aangetroffen in de kroon van een eik. Er zijn geen sporen van andere zwaardere beschermde soorten zoogdieren zoals das (tabel 3 Ffwet), boommarter (tabel 3 Ffwet) en steenmarter (tabel 2 Ffwet) aangetroffen tijdens het veldbezoek. In de bomen op het landgoed zijn geen grote holtes aanwezig waarin de boommarter zou kunnen verblijven. Er zijn ook geen dassenburchten aanwezig in het plangebied. Er zijn ook geen dassenwissels of andere sporen (latrines, graafputjes) van dassen aangetroffen in het plangebied. In de directe omgeving zijn ook geen waarnemingen van dassen(burchten) bekend. Het plangebied kan wel door de steenmarter (tabel 2 Ffwet) worden gebruikt als foerageergebied. Verblijfplaatsen van de soort in bebouwing zijn niet aanwezig vanwege het ontbreken van bebouwing in het plangebied.

Ter plaatse van de boom waarin een eekhoornnest is aangetroffen zijn geen werkzaamheden voorzien. Het aanwezige eekhoornnest wordt derhalve niet aangetast of verstoord. In het plangebied blijft voldoende geschikt leefgebied voor de eekhoorn aanwezig om de functionaliteit van de vaste rust- en verblijfplaats te kunnen garanderen. Van een overtreding van de verbodsbepalingen uit de Ffwet ten aanzien van de eekhoorn is derhalve geen sprake.

Geconcludeerd wordt dat geen sprake is van het overtreden van verbodsbepalingen uit de Ffwet ten aanzien van overige soorten zoogdieren. Nader onderzoek naar overige zoogdiersoorten of het aanvragen van een ontheffing op grond van de Flora- en faunawet is niet aan de orde.

4.5 Vissen, amfibieën en reptielen

Er zijn geen waarnemingen van zwaardere beschermde soorten (tabel 2 en/of 3 Ffwet) vissen, amfibieën en reptielen bekend uit het plangebied. Op het terrein van de naastge-

legen University of Twente zijn tijdens eerder natuuronderzoek (Eelderwoude 2010) de soorten kamsalamander (tabel 3 Ffwet) en poelkikker (tabel 3 Ffwet) aangetroffen. Beschermde soorten vissen en reptielen zijn toen niet aangetroffen.

In het plangebied is slechts in beperkte mate geschikte biotoop voor beschermde soorten vissen, amfibieën en/of reptielen aanwezig. De gekanaliseerde beek is smal, ondiep en bevat geen onderwaterbegroeiing. De beek is derhalve ongeschikt als vaste rust- en verblijfplaats (voortplantingsplaats) voor beschermde vissen zoals kleine modderkruiper (tabel 2 Ffwet) en bittervoorn (tabel 3 Ffwet). De vissoort biermpje zou wel in de beek voor kunnen komen, maar deze soort is niet beschermd op grond van de Ffwet. De beek is door de steile oevers en het ontbreken van onderwaterbegroeiing ook ongeschikt als voortplantingsplaats voor zwaarder beschermde amfibieën en reptielen (ringslang). De vijver op het landgoed die wat vergroot wordt is wel potentieel geschikt als leefgebied voor de zwaarder beschermde kamsalamander (tabel 3 Ffwet). Deze soort komt regelmatig voor in bosvijvers en is ook waargenomen op het naastgelegen terrein van de University of Twente (Eelderwoude 2010). Voor de poelkikker is de vijver ongeschikt door de ligging in het parkbos en een gebrek aan zonbeschenen oevers.

Door het vergroten van de vijver kunnen voortplantingsplaatsen van de kamsalamander (oeverzones) tijdelijk worden aangetast. Aan de hand van aanvullend veldonderzoek dient vastgesteld te worden of de soort daadwerkelijk in de vijver aanwezig is. Indien dit het geval is, dan is voor het vergroten van de vijver een ontheffing op grond van de Ffwet noodzakelijk als voortplantingsplaatsen van de soort daardoor worden aangetast.

Voor andere soorten amfibieën en voor vissen en reptielen geldt dat nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing op grond van de Flora- en faunawet is niet aan de orde is.

4.6 Ongewervelden

Er zijn geen waarnemingen van beschermde soorten ongewervelden bekend uit het plangebied. Tijdens het verkennend veldbezoek zijn geen beschermde soorten ongewervelden in het plangebied aangetroffen. Het plangebied bevat ook geen geschikte biotoop voor beschermde soorten libellen, dagvlinders of andere soorten ongewervelden. De aanwezigheid van beschermde soorten ongewervelden in het plangebied kan derhalve worden uitgesloten. Nader onderzoek naar ongewervelden of het aanvragen van een ontheffing op grond van de Flora- en faunawet is niet aan de orde.

5 Conclusie

5.1 Natuurbeschermingswet

De voorgenomen herinrichting van het landgoed De Tol leidt niet tot een overtreding van de verbodsbepalingen uit de Natuurbeschermingswet 1998 ten aanzien van Natura 2000-gebieden en/of beschermde natuurmonumenten. Verdere toetsing in de vorm van een verslechteringstoets of een passende beoordeling of het aanvragen van een vergunning op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 is niet aan de orde.

5.2 Natuurnetwerk Nederland

De voorgenomen herinrichting van het landgoed De Tol leidt niet tot een overtreding van de verbodsbepalingen uit de vigerende Omgevingsverordening van de provincie Overijssel ten aanzien van het Natuurnetwerk Nederland (voorheen Ecologische Hoofdstructuur). Verdere toetsing in de vorm van een "Nee, tenzij-toets" is niet aan de orde.

5.3 Flora- en faunawet

Het plangebied vormt geschikt leefgebied voor enkele algemeen voorkomende soorten (tabel 1 Ffwet). Voor deze soorten geldt een vrijstelling van de verbodsbepalingen uit de Flora- en faunawet waardoor nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing op grond van de Flora- en faunawet is niet aan de orde.

In het plangebied zijn enkele zwaarder beschermde soorten aangetroffen en/of potentieel aanwezig, zoals eekhoorn (tabel 2 Ffwet), vleermuizen (tabel 3 Ffwet) en kamsalamander (tabel 3 Ffwet). Alleen ten aanzien van kamsalamander geldt dat effecten niet op voorhand kunnen worden uitgesloten. Aan de hand van aanvullend veldonderzoek dient vastgesteld te worden of de kamsalamander daadwerkelijk aanwezig is in de vijver. Als dat het geval is en er worden voortplantingsplaatsen van de soort aangetast door het vergroten van de vijver, dan is daarvoor een ontheffing op grond van de Ffwet noodzakelijk.

In het plangebied kunnen verder diverse (zang)vogels broeden. Nesten van vogels met een jaarrond beschermde nestplaats zoals roofvogels en uilen zijn niet in het plangebied aangetroffen. Voor andere broedvogels geldt dat ze niet mogen worden verstoord tijdens het broedseizoen.